DE CURAÇAOSCHE COURANT.

Deel XXXI. ZATURDAG den 29sten APRIL 1843. N. 17.

Iets over de algemeene natuurkunde van den aardbol.

Onder de wetenschappen, die in de jongste tyden groote vorderingen hebben gemaakt, munt voornamelyk uit de algemeene natuurkunde van den aardbol, of de wetenschap, welke ons leert kennen de natuur der stoffe en de wetten, die dezelve beheerschen, by gevolg de oorsprong van onzen aardbol en van de wezens, die denzelve bevolken. Daar dezelve een voorwerp van algemeen belang moet zyn, geven wy in het kort eenige byzonderheden, betrekkelyk deze wetenschap, met de verzekering, dat alle deze beweringen door proeven bevestigd zyn.

Wanneer men door middel van de scheikunde de organische ligchamen ontleedt, dan bevindt men, dat dezelven zyn zamengesteld uit vier element en ofgrondstoffen, welke zyn : de koolstof, de waterstof, de zuurstof en de stikstof. Het is derhalve door deze grondstoffen met elkander in verbindingen te stellen, dat de natuur de onderscheidene ligchamen uit het planten en dierenryk heeft voortgebragt. Het is uit de dampkrings lucht, waaruit de natuur deze grondstoffen haalt tot voortbrenging van planten en dieren. De aarde brengt er weinig toe, en die weinige deelen, welke de natuur uit de aarde neemt, dienen slechts om dezelven eene meerdere vastheid te geven.

Wanneer deze vier hoofdstoffen tot voedsel van de planten moeten dienen, of met andere woorden, wanneer zy uit de lucht nederdalen en in planten herschapen worden, dan moeten zy zich eerst met elkander verbinden en zamengestelde gassoorten worden. Elk op zich zelve kan niet afzonderlyk in de planten overgaan. De zuurstof verbindt zich met de koolstof, en deze zamenstelling heet koolstofzuur; zy verbindt zich met de stikstof, en er ontstaat stikstofzuur; zy verbindt zich met de waterstof, en er wordt water geboren, enz. De koolstofzuur, de stikstofzuur en andere verbindingen van twee gassoorten, zyn zeer oplosbaar in het water. Wanneer nu de regendroppels, uit de wolken nederdalende, het koolstofzuur, stikstofzuur, enz. op hunnen weg ontmoeten, dan lossen deze gassoorten zich in dezelven op, zoo als blykt uit het scheikundig onderzoek van het versch gevallene regenwater. Dit water dient de planten hoofdzakelyk tot voervocht, namelyk om deze gassoorten in deszelfs bladeren te brengen. Door de wortels opgeslorpt zynde, klimt het door vaten of aderen op tot in de bladeren ; hier dampt het uit, terwyl het de gassoorten in deze bladeren achterlaat. Hoe vele ponden water heeft bvb. een maisstok (*Sorghum Saccharium*) niet noodig, eer hy volgroeid is, en hoe weinig water bevat dezelve na het einde van dezen groei. Hier in de bladeren is nu de groote werkplaats der natuur, waar de verbondene gassoorten eerst gescheiden en daarna op nieuw weer in andere evenredigheden met elkander verbonden worden.

In de duisternis gebeurt deze bewerking niet ; doch naauwelyks heeft de zon de plant beschenen of de werking neemt een aanvang. Het zonnelicht heeft meerdere neiging om zich met de zuurstof te verbinden dan de andere gassoorten. Het zonnelicht ontbindt derhalve het koolstofzuur, het stikstofzuur en het water. De zuurstof, in de gedaante van luchtbelletjes, plaatst zich op de bladeren, en de koolstof, stikstof en waterstof blyven in het blad achter.

Men beschouwe eens een onzer zware tamarinde boomen. Eenmaal was hy een zaadkorrel, thans is hy een boom, die honderden ponden houtskool kan opleveren.— Van waar heeft hy deze houtskool ontvangen ? Zekerlyk niet uit de dorre klip, die geen duizendste deel dier stoffe bevatte en die denzelven slechts tot steunpunt dient. Deze houtskool was te voren in de lucht aanwezig, met de zuurstof verbonden en is door middel van den regen in den boom ingevoerd geworden. Alleen de asch van eene verbrande plant is uit den grond afkomstig ; doch de asch is in de plant niet volstrekt noodzakelyk. Men heeft planten doen groeijen, die alleen met gassoorten gevoed werden, en die zelfs bloesems en vruchten gaven. Toen zulk eene plant verbrand werd, keerde zy geheel tot gas terug en liet geene meerdere asch na, dan die, welke de zaadkorrel bevatte, waaruit zy voortgesproten was.

Niet alle planten ontvangen hun voedsel uit den grond, door middel van het water, hetwelk ook de meststoffen ontbindt en de gassoorten oplost. Vele hebben aan hare bladeren of andere groene deelen klierachtige haartjes, die de zamengestelde gassoorten opslorpen. Zulke planten zyn vooral de aardappelen in de gematigde luchtstreek en de cactus in de heete luchtstreek.

Onze spieren, het vleesch namelyk, bestaan meestal uit stikstof. De planten, die de meeste stikstof bevatten, zyn daarom de voedzaamste, en de mest, die deze stikstof inhoudt, is daarom ook de voedzaamste voor de plant. Het koren, dat geen opslorpende kliertjes heeft, moet dus al zyn voedsel uit den grond trekken, en vereischt eene kostbare bemesting. De aardappelen daarentegen slorpen de stikstof, met zuurstof verbonden, regtstreeks uit de lucht op ; van daar dat, na de invoering van de aardappelen in Europa, de bevolking van sommige landen byna verdubbeld is. Thans heeft men in Europa de *Madia Sativa* uit Chili overgebragt.— Deze plant is over alle deelen, die aan de lucht zyn blootgesteld met de haarachtige kliertjes bewassen, en daar zy even veel en even goede olie voortbrengt als het koolzaad, dat deze opslorpende werktuigen niet bezit, zoo heeft de *Madia* in vele streken reeds het koolzaad vervangen.

Het resultaat dan der jongste ontdekkingen in de organische scheikunde komt daarop neder : dat wy menschen uit de dampkringslucht afkomstig zyn, dat wy niets meer zyn dan verdikte lucht, en dat wy tot de dampkringslucht terug keeren, na dat het leven ons voor een korten tyd heeft bezield. De lucht, die wy inademen, maakte eenmaal de ligchamen der voorgeslachten uit, en het nageslacht krygt ook eens onze ligchamen in hunne longen.

De dampkringslucht is een mengsel van 79 deelen stikstof en 21 zuurstof. Daarenboven is in geringe hoeveelheid de koolstofzuur, stikstofzuur, benevens eenige waterdamp in dezelve aanwezig. Indien nu de regen aanhoudend deze gassoorten uit de lucht haalde, zoo zou dezelven eenmaal uitgeput en de plantengroei gestaakt worden. Er moet dus eene oorzaak bestaan, die deze gas aan de lucht terug geeft. Dit doet het dierenryk. Wy ademen de zuurstof in onze longen, deze vereenigt zich met de koolstof in het bloed, de warmtestof of het vuur wordt los, en deze warmte dient ons in onze levensverrigtingen. Een volwassen mensch verbrandt per uur 12 wigtjes koolstof en brengt ter gelyker tyd voort 44 wigtjes koolstofzuur. Ook verbranden wy elk uur eene evenredige hoeveelheid waterstofgas, zoodat wy aan den dampkring ontrooven de zuurstof en aan dezelve terug geven koolstofzuur en waterdamp, door de longen, en stikstof ook door de longen, de huid en in de urine.

Wanneer het koolstofzuur in groote hoeveelheid aanwezig is, dan werkt het doodelyk door eene kramp in de stemspleet te veroorzaken, die de lucht wegen sluit.— Hoe vele ongevallen hebben er niet plaats gehad in beslotene vertrekken, met koolstofzuur vervuld. Men denke eens aan het zwarte hol te Calcutta, enz. Zoo stierven hier eenige jaren geleden een transport kabrieten van Bonaire, zoo wy ons niet vergissen een getal van 300, aan verstikking, daar het ruim van het vaartuig, waarin zy opgesloten waren, van den toegang der dampkringslucht was afgesloten.

Men heeft onlangs in de Operas en andere verzamelplaatsen van menschen te Parys de lucht ontleed en bevonden, dat het koolstofzuur aldaar in zulk eene hoeveelheid aanwezig is, dat het reeds schadelyk op den mensch moet inwerken. De *ventilators* verhoeden dit kwaad niet geheel en al, daar zy, in de zoldering geplaatst zynde, het koolstofzuur weer naar beneden jagen.

Het nieuwe parlements gebouw te Londen, hetwelk het afgebrande vervangt, heeft onder deszelfs vloer een werktuig, hetwelk, in beweging zynde, eenen bestendigen stroom van versche lucht doet opryzen, en derhalven het koolstofzuur, naar mate het voortgebragt wordt, naar boven voert. De redenaars hebben derhalven in dit gebouw een groot voordeel boven degenen, die in de gebouwen in de tropische gewesten spreken moeten. In het eerst gemeld gebouw wordt de stem tegen de wanden terug gekaatst, terwyl in de anderen een gedeelte der stem door de openstaande vensters verloren gaat.

Voor zoo verre wy weten, is er in latere tyden geen onderzoek gedaan aangaande de zamenstelling van den dampkring onzer hemelstreek. Wy weten dus niet, of de betrekking tusschen de stikstof, zuurstof, het koolstofzuur, enz. in onzen dampkring juist dezelfde is als in Europa. Het moet ons dus altyd aangenaam zyn, dat het koninklyke nederlandsche instituut der wetenschappen deszelfs voornemen ten uitvoer brenge om zulk een onderzoek in Neerlandsch Oost en West-Indiën te laten doen.

De lucht alhier moet ook zeezout bevatten. Op de voorwerpen naby de zee gelegen wordt men eene precipitatie van dit zeezout gewaar, wanneer men er de tong oplegt. Wanneer men tegen den stroom opvaart, dan bemerkt men insgelyks deze precipitatie op de huid.

In moerassige streken, waar organische ligchamen in verrotting overgaan, vindt men in de lucht aanwezig eene combinatie van waterstofgas en koolstofgas, welke genoemd wordt moeras lucht of gekoolde waterstofgas. Deze lucht ingeademd zynde, gaat even als de andere ingeademde gassoorten in het bloed over, prikkelt het zenuwstelsel en is de oorzaak van het later uitbreken van de zoogenaamde gele koorts. Misschien is het hieraan toe te schryven de koortsen, die alhier zyn uitgebroken onder

het scheepsvolk van de oorlogschepen, die eenigen tyd op de rivieren van het moerassige Guiana hadden gelegen.

Gedurende de drooge maanden is onze dampkring niet in den normalen toestand: zy is met stofdeeltjes gevuld en bevat slechts eene geringe hoeveelheid waterdamp. Wy leven toch in een bad van lucht; zy omringt de buitenste oppervlakte van ons ligchaam en vervult de longen. De huid, die ons ligchaam omringt, benevens de vliezen der luchtwegen, behooren meerder door de lucht bevochtigd te worden, dan zulks het geval is in die lange droogte. Hoe weldadig gevoelen wy daarom niet de inwerking der met regen verzadigde lucht op onze longen en huid na eene lange droogte! Het stof en het zeezout kunnen echter niet in den bloedstroom opgenomen worden, zoo als de gekoolde waterstof, en verwekken aldus koortsen.— Slechts op eene andere wyze kan het schadelyk inwerken. De gemelde koortsen zullen daarom hunnen oorsprong niet in onzen dampkring hebben.

De ontstentenis van planten op onze schrale kalk en groensteen heuvels is mede de oorzaak, dat de gevallene regens onzen dampkring niet zoo zeer bevochtigen als zy zulks in plantenryke streken doen. Waren onze velden met planten bedekt, dan zoude het regenwater terstond, na door de wortels te zyn opgeslorpt, door de aderen of buizen opryzen en door de bladeren tot de lucht terugkeeren om deze planten des nachts als daauw op nieuw te besproeijen; doch het regenwater, door geene wortels opgeslorpt wordende en den waterspiegel der zee zoekende, ontlast zich door onderaardsche kanaaltjes in zee.

Na ons overlyden wordt de stikstof, die het grootste gedeelte van ons ligchaam uitgemaakt heeft, weder vry; zy wordt op nieuw het gas, hetwelke den aardbol omringt en bestendig in en uitgeademd wordt. Om weder tot eene plant te worden moet zy weer met de zuurstof in verbinding geraken, en dit geschiedt door den bliksem.— By elke bliksemstraal wordt eene groote hoeveelheid stikstofzuur voortgebragt, die in het regenwater, dat als dan uit de wolken stort, rykelyk gevonden wordt. Daarom is van alle soorten van water, dat, hetwelk van een onweder afkomstig is, het voedzaamste voor de planten. Een regensaisoen met zwaar onweder is dus het vruchtbaarste. Daarop volgt het gewone regenwater, dat koolstofzuur met zich voert, en het putwater bevat het minste voedsel in zich, omdat de gassoorten uit hetzelve zyn uitgedampt.

Voor ons eigen gebruik is het water uit de regenbakken beter dan dat, hetwelk met gas verzadigd is en dat aan zwakke ingewanden wel eens kolykpynen veroorzaakt. Het water uit onze putten, gegraven in de kalksteen en groensteen, die beide oplosbare steensoorten zyn, kan niet zoo zuiver zyn, als dat der regenbakken.— De smaak kondigt reeds aan, dat er delfstoffen in zyn opgelost, die eenigzins de verrigting van het keukenzout hebben; zy prikkelen namelyk het slymvlies van de maag en verwekken daardoor den dorst. De leksteen kan dit' water wel van zand zuiveren, doch niet van deszelfs opgeloste stoffe.

Zoo is het ook met het water van de Theems. Deze rivier loopt over een kalkachtigen bodem en houdt bygevolg kalk onzigtbaar en kleurloos in oplossing. Men berekent, dat de ingezetenen van Londen jaarlyks eene hoeveelheid van 8000 ton kalk in de maag krygen. Tot nog toe waren er geen ander dan kostbare middelen bekend om deze kalk te doen precipiteren; onlangs werd uit Londen berigt, dat men er een goedkoop middel ontdekt heeft.— Dit zou veel toebrengen tot de gezondheid der hoofdstad, en ook zou het verbruik van zeep hierdoor bezuinigd worden.

Het verlies van omstreeks dertig duizend kokosboomen moet ook toebrengen tot het gebrek aan waterdamp in de lucht. Het zyn vaatryke planten, van een eenvoudig zamenstel, waarin het water in groote hoeveelheid opklimt.

Het is dan uit den dampkring van waar de planten hunne grondstoffen: de waterstof, de zuurstof, de koolstof en de stikstof, halen, het zy door middel harer bladeren, die dezelven onmiddelyk uit de lucht halen, het zy door hare wortels, die dezelven verre uit de aarde gaan pompen.— Deze grondstoffen komen echter in de bladeren in den staat der verbinding; doch hier is de groote werkplaats der natuur; hier worden deze verbindingen gescheiden en de grondstoffen op nieuw verbonden, en het water, na als voermiddel gediend te hebben, keert tot den dampkring terug.— Als men in aanmerking neemt, dat in de bladeren de uitmondingen zyn der buizen, waardoor het water is opgerezen, zoo moet het ons niet bevreemden, dat de bladeren onzer kokosboomen, door de schildluis verteerd zynde, niet langer tot uitloozing van dit water konden dienen, en de boom noodwendig de waterzucht moest krygen en sterven. Reeds in den aanvang dier landplaag merkte men op, dat het hout der gestorvene boomen tot verrotting was overgegaan, en men dacht, dat er meer water in den boom was opgerezen, dan hy bewerken kon; want de boomen, aan welker voet zich waterplassen vergaderd hebben, leverden dit zelfde verschynsel op.

Een gedeelte van de grondstoffen, die in de plant bewerkt worden, verandert in die stoffe, welke naderhand door middel van de spysvertering tot het dierlyke ligchaam overgaan; ter zelfder tyd vormen zich andere stoffen, die tot de levensverrigtingen van de plant zelven dienen, zoo als de suikerstof en de oliën. Wanneer er een graankorrel zal ontkiemen, of de zaadkorrels bevruchtigd worden, dan is er warmte noodig, en de warmte verkrygt de plant door het verbranden van olie en koolstof.

Men beschouwe eens eene Cachoepit.— Hare bolster verbergt eene bytende olie, die haar ter bescherming dient; zal deze pit ontkiemen, dan begint zich de waterstof der olie met de zuurstof der lucht te verbinden en wordt water; de warmtestof wordt vry, en de warmtegraad der pit wordt bygevolg verhoogd. De hoeveelheid olie is zoo wel berekend, dat juist op het tydstip, dat de kieming voleindigd is, de olie ook verbrand is. Zoo is het ook met de kokosnoot en andere olie bevattende zaden. Zal er eene zaadkorrel door het stuifmeel bevrucht worden, dan is er meer warmte noodig; ten dien einde vergadert de plant in zich de suikerstof van den aanvang harer ontwikkeling af tot aan haren voleindigden groei. Nu moet de geslachtsverrigting of bevruchtiging plaats hebben: de suiker verandert in koolstof, de bloem neemt de verrigting van het dier, zy verbrandt de koolstof, er wordt koolstofzuur geboren, en de warmtegraad wordt verhoogd. De hoeveelheid der koolstof, die in de suiker was, is weer zoo wel berekend, dat dezelve juist verbrand is, als de bloei en de bevruchtiging voleindigd is. De suiker in het suikerriet, de beetwortels, de peenen, rapen, enz. nemen bygevolg altyd toe tot op het tydstip van den bloei, en na dat de bloei en de bevruchtiging voleindigd zyn, dan is er geen suiker meer in deze planten te vinden. Men denke niet, dat deze suikerstof in de zaden is overgegaan; want deze wegen in lang niet, wat dat suikersap heeft gewogen; maar de suiker is verbrand even als onze houtskool op den haard.

Deze bovengemelde bewering is zeker op onze maisstokken ook toepasselyk.— Wanneer men het vee met zeer onvolgroeide maisstokken voedt, dan is er weinig suiker of voedingstof in; zyn de bloei en de bevruchtiging voleindigd, dan is de suikerstof, die in deselve was, ook verbruikt; doch de meeste suikerstof zal deze plant bevatten op het tydstip, dat de bloei een aanvang neemt.

(*Het vervolg hierna*).

☞ *In het eerste blad, 1ste kolon staat:* Sorghum Saccharium; *de systematische naam van de kleine mais is:* Sorghum Saccharatum.

TER verzending naar Nederland per Z. M. Brik MERKUUR, Kapitein ter Zee H. KETJEN, wordt een Brieven-zak opgemaakt, die gesloten zal worden op aanstaanden Maandag, den 1 Mei, des morgens te acht ure precies.

Curaçao den 28 April 1843.
De Commis, belast met de Post-directie,
C. GORSIRA.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 28 April 1843.

NAMENS den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber dezer kolonie wordt by deze bekend gemaakt, dat de zetting van het brood voor de volgende week, eindigende den 6 Mei als volgt is bepaald: het brood van vyftien Cents moet 21 Oncen wegen en van mindere pryzen naar evenredigheid; zullende het zoogenaamde fransche brood van den voormelden prys een once minder mogen wegen; op pœne als by de Publicatie van den 16 Maart 1824 is vastgesteld.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER JR.

Gouvernements Wissels.

OP autorisatie van den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber ad interim der kolonie wordt bekend gemaakt, dat 'er op aanstaanden Maandag, den 1 Mei dezes jaars, verkocht zullen worden Wissels op het Ministerie van Kolonien ten bedrage van *Dertien Duizend Gulden*, betaalbaar zes maanden nazigt, bestaande in stellen van *ƒ* 1000.— met bepaling dat het aanbod van agios in decimalen met geheele centen te berekenen, zal worden aangenomen.— Die daartoe gading hebben, kunnen zich ter Administratie van Financien met beslotene biljetten vervoegen op den bovengezegden datum, des voormiddags uiterlyk te elf ure.

Curaçao den 28 April 1843.
De Administrateur van Financien,
J. PH. BOSCH.

OPROEPING.

DE ondergeteekende testamentaire Executeur in den boedel en de nalatenschap van wyle *ARRIETTE MERSELINA GOMES CASSERES*, roept by deze op al de genen, die vermeenen mogten eenige pretentien tegen den opgemelden boedel te hebben, om dezelven binnen den tyd van zes weken, van dato deses te rekenen, by den ondergeteekende inteleveren; zoo mede worden de genen, die aan meergemelden boedel schuldig zyn, opgeroepen om het door hen verschuldigde binnen den hierboven bepaalden tyd te komen afbetalen.

Curaçao den 28 April 1843.
DD. CAPRILES.

DAAR met ultimo dezer maand het Hotel *AMICITIA* zal ophouden te bestaan, zoo kan de ondergeteekende niet afzyn, terwyl hy by deze van zyne begunstigers door middel van dit geacht weekblad afscheid neemt, de zoodanigen, die hem tot heden hebben blyven bevoordeelen, tevens zyn opregten dank te betuigen voor hunne welwillende ondersteuning gedurende, dat het voormelde Hotel door hem is gehouden geworden.

Hy maakt tevens aan de zoodanigen zyner debiteuren, die tot heden in gebreken zyn gebleven hunne rekeningen aantezuiveren, bekend, dat hy verpligt zal zyn hen, by voortdurende nalatigheid tot en met den 15 Mei aanstaande, zonder onderscheid van persoon, in regten daaromtrent aantespreken.

Curaçao den 28 April 1843.
C. R. VAERST.

NOTICE.

THE subscriber would respectfully inform invalids, and others, who may visit Curaçao, that, owing to the want of such a place of refuge in this island, and to the sollicitations of visitors, he has been induced to open for their reception his residence, HATO. He has therefore resolved to spare neither pains nor expense to promote the comfort, health, and pleasure of his guests. His gardens and table will be furnished with whatever luxuries the West Indies afford.

TERMS.—Board and washing, together with use of horses, or horse and carriage $ 1. 50. per day.

M. RÖMER.

Plantation HATO,
Curaçao, 28th April 1843.

MEVROUW M. FROIS en Dochters op haar vertrek staande naar Nieuw York, nemen hierby afscheid van hare vrienden en goede kennissen en bevelen zich aan in hun welwillend aandenken.
Curaçao den 28 April 1843.

⁎ BEVALLEN verleden Donderdag morgen, den 27 dezer, van eene dochter, ANNA CORNELIA BOYE, Echtgenoot van A. STATIUS MULLER.
Curaçao den 28 April 1843.

CURAÇAO.

SCHYNGESTALTEN DER MAAN.
MEI 1843.

E. K. Zondag den 7 te 3 u. 52 m. 'smorgens.
V. M. Zaturdag den 13 te 6 u. 2 m. 'smorgens.
L. K. Zaturdag den 20 te 11 u. 22 m. 'savonds.
N. M. Maandag den 29 te 2 u. 22 m. 'snachts.

☞ *Wy vinden ons genoopt by dezen nogmaals het publiek in het algemeen en de genen, die het mogten aangaan, in het byzonder te herinneren, dat wy alle mededeelingen, in het belang van het algemeen en over alle wetenschappelyke onderwerpen, kostloos en met dank in onze Courant zullen opnemen; doch dat voor alle stukken, van particulier belang, advertentien, enz betaald moeten worden en wel contant.*

Wy nemen ook deze gelegenheid waar de debiteuren aan de Drukkery aantemanen om betaling hunner rekeningen te komen doen.

In de *Liberal* van den 18 dezer lezen wy met genoegen, dat de uitvoerende magt der Republiek van Venezuela, op den 15 dezer, de wet van amnestie bekrachtigd heeft.

Deze wet bevat slechts het volgende artikel:—

Al de genen, die zich buiten de Republiek bevinden, ten gevolge der staatkundige onlusten, voorgevallen sedert 1830 tot 1836, kunnen in het land terugkeeren, mits zy daartoe van het Bestuur verlof verzoeken en by hunne aankomst den eed afleggen in handen van het oppergezag der plaats, waar zy aankomen, dat zy de Constitutie en de wetten zullen gehoorzamen en onderhouden. Gemelde personen, noch de andere schuldpligtigen, welke zich op het land bevinden, zullen, op geene wyze hoe ook genaamd, immer mogen verontrust worden wegens hunne verledene staatkundige daden en gevoelens; dientengevolge worden er alle regtszaken, welke er tegen hen bestaan, opgeheven. Doch zy keeren in het land terug in hoedanigheid van eenvoudige burgers, uitgezonderd de genen, die, hunne ambten en pensioenen willende behouden, te gelyk met het verzoek, om in het land terug te keeren, verzoeken, dat hunne zaak onderzocht en beslist worde, en zich onderwerpen aan eene regterlyke uitspraak. Het genot van burgerregt wordt ook verleend aan de genen, die hetzelve verloren hebben of daarin opgeschort zyn, tengevolge van de opgemelde staatkundige onlusten.

Gegeven, enz.

INGEZONDEN.

In het *Surinaamsch Algemeen Nieuws en Letterkundig blad* van Vrydag den 24 Maart jl. vindt men opgenomen een verslag omtrent de begrafenis van den WelEerw. Zeer Gel. Heer J. V. JANSSEN, welke op Maandag den 14 met alle plegtigheid heeft plaats gehad. By het lezen van dat verslag werd onze opmerkzaamheid byzonder gaande gemaakt, door hetgeen daar vermeld staat aangaande den Heer GROOFF, die onlangs tot de waardigheid van Bisschop verheven werd, en nu, by gelegenheid, dat hy by het graf van den Heer JANSSEN eenige woorden sprak, ter vereering van den afgestorvenen en ter vertroosting van de talryke en aanzienelyke schare, die het overschot des geliefden en hooggeschatten mans ter aarde bestelde, te kennen gaf: dat hy voor de hooge kerkelyke waardigheden, die hem waren opgedragen, wilde bedanken. "Het was by deze gelegenheid," zoo luiden de woorden van den Surinaamschen berigt gever, "dat Zyn Eerwaarde, als wilde hy balsem schenken voor de geslagene wonden, met woorden, die met dankbare warmte in de harten der aanwezigen weerklank vonden, te kennen gaf, dat hy voor de hooge kerkelyke waardigheden, hem door den H. Vader opgedragen, wilde bedanken, en aan Zyne H. als belooning voor het goede, dat hy in zyn dienstwerk mogt verrigt hebben, had verzocht, om in deze kolonie, aan dewelke hy met hart en ziel was gehecht, zyn einde te mogen wachten, om eenmaal zyn gebeente te doen rusten, by dat van zoo vele ongelukkige besmettelingen, die in hun leven aan zyne vaderlyke zorg waren toevertrouwd geweest, en tot zoo lang voor dit gewest, waaraan hy zoo innig was verknocht, zoo nuttig werkzaam te zyn als zyne krachten zouden toelaten.—" Allen," zoo staat er verder, "allen, wie ook, in deze kolonie, zyn de hooge verdiensten van den Edelen GROOFF bekend, die als een van God gezondene, het sieraad van den heiligen stand, dien hy bekleedt, met de onuitputtelyke liefde des waren Christens, en naar het voorbeeld en de leer van zynen grooten meester geene opofferingen vreest, de gevaren van de vreesselykste van alle krankheden trotseert, om hulp, troost, geluk en het onschatbare heil der Godsdienst te schenken aan die ongelukkigen, die door hunne ellende uit de maatschappy verbannen, door zyne zorgen, zoo veel mogelyk de genietingen des levens verschaft worden, terwyl hy door hunne afzondering de maatschappy vrywaart, zoo veel in hem is, voor den geesel der besmetting...."

Hetgeen toenmaals nog moest gebeuren is thans geschiedt; althans een partikuliere brief berigt ons, dat de Heer GROOFF voor de waardigheid van Bisschop bedankt heeft, en dat Zyne Exc. de Gouverneur Generaal deze poging van den waardigen Kerkleeraar ondersteund heeft. Gelukkig voor de Gemeente der R. C. te Paramaribo, gelukkig inzonderheid voor de beklagenswaardige menschen op het etablissement Batavia, zoo die poging met een goeden uitslag bekroond wordt. Doch hoe zy ook uitvalle, lof en eer hebbe de man op wien de tydgenoot met verrukking staart, als op een zeldzaam voorbeeld van nederigheid en menschenmin! Lof en eer hebbe de man, die met ongemeene zelfverloochening den eenvoudigen Herder staf verkiest boven de magt en den luister aan den Bisschoppelyken myter verbonden! Lof en eer hebbe de man, die terwyl hy al zyne dagen besteedde met te arbeiden aan het gebouw van christelyke deugd en christelyke gelukzaligheid, die terwyl hy dat Gods gebouw met edelmoedige hand en niet zonder groote zelfsopoffering heeft open gezet voor diep rampzalige natuurgenooten,geene hoogere zorge kent dan die maatschappy der ellendigen, zoo lang mogelyk, de vruchten van zynen arbeid te doen smaken! De menschheid billykt die menschlievende zorg, vermits zy zoo wel geplaatst is, de tydgenoot heeft er eerbied voor en schat haar hoog in den nederigen, en de nakomeling zal hem,die verheffing en aanzien, heerschappy en vermogen, aan haar ten offer bragt, eene plaats geven onder de edelen van ons geslacht... de naam van GROOFF zal met dien van FENELON genoemd worden. C......

Aan de Redactie der Curaçaosche Courant.

MYN HEER DE REDACTEUR!

Het zoude my aangenaam zyn, zoo UEd. het nevensgaande eene plaats in uw geacht weekblad wildet inruimen en daarmede verpligten

Uw WelEd. Dw. Dienaar,
S. J. DE JONGH,
Officier van Gez. 2 kl. diensdoende by het Garnizoen en Hospitaal te Curaçao.

In uw geacht weekblad van den 22 April jl. No. 16, las ik voor eenen geneesheer iets zeer ongewoons, namelyk, eene opentlyke dankbetuiging van een der Etat Majors van Z. M. Marine, ik meen die van de Brik MERKUUR, aan de Heeren ROJER en JONCKHEER, voor den belangloozen yver door hun Ed. aan den dag gelegd, om den voortgang van de aan boord der MERKUUR geheerscht hebbende ziekte te stuiten.

Nadat men in het voorbygaan gezegd had, "dat de Heer Chirurgyn Majoor SCHORRENBERG, in wiens kunde alle het grootste vertrouwen hadden, door ziekte hiertoe gedrongen, zich niet verder met de behandeling der zieken onledig konde houden," gaat men verder, en zegt, "dat het getal zieken intusschen dagelyks vermeerderde, en men telkens nieuwe slagtoffers te betreuren had, zoodat er eindelyk ruim dertig gezonden op dien bodem overbleven, op wier gemoed het lyden en verlies van zoo vele makkers den treurigsten invloed had en by allen de vrees ontstond, dat ook zy zelven niet lang meer verschoond zouden blyven, dit deed den gemelden Heer Kommandant enOfficieren den wensch uiten om deskundigen te raadplegen over de mogelykheid, om door het toedienen van zuiveringsmiddelen, de dispositie voor de ziekte of wel derzelver hevigheid te verminderen, en op verzoek van den Heer Kommandant werd door den HoogEdel Gestr. Heer Gezaghebber hiertoe eene Geneeskundige Commissie benoemd, bestaande onder het voorzitterschap van den Heer Mr. GRAVENHORST, uit de Heeren *M. D.* ROJER, JONCKHEER en den Chirurgyn Majoor STEGMANN."— Wenschelyk hadde het geweest, indien de benoeming van zoodanige Commissie vier weken vroeger hadde plaats gehad, de Heeren leden hadden alsdan ruimschoots zich in de gelegenheid bevonden de ziekte in haar allerhevigst karakter by een getal van 40 lyders gelyktydig waar te nemen, en door dadelyk hulpbetoon en nachtwaken hunne juist geroemde belangloose yver en menschlievendheid aan den dag te leggen, hetgeen na de eventueele benoeming (11 Maart jl.) niet meer konde plaats hebben, daar er toen slechts vyf zieken en zeventien reconvallessenten in het Hospitaal aanwezig waren, en de ziekte zoo niet opgehouden, ten minste in hevigheid zeer verminderd was. "Deze Commissie beraamde nu middelen tot stuiting *der ziekte en van dat oogenblik af aan verminderde de ziekte* merkelyk in hevigheid, waardoor er weinige nieuwe lyders bykwamen en de Heeren de reis naar het Moederland konden vervolgen; en daar zy die gunstige wending, naast God, zeggen verschuldigd te zyn aan den yver en de kunde van de Heeren ROJER en JONCKHEER" (zonder verder eenige der overige Heeren leden van de Commissie te noemen) "bevelen zy zich in het welwillend aandenken en vriendschap dier beide Heeren aan."

Zonder nu in het doelmatige, ondoelmatige of noodzakelyke der toediening van zuiveringsmiddelen te willen treden (na welker gebruik van vyf patienten twee bezweken zyn) op een tydstip, waarin bereids van dien bodem zeven en zestig manschappen, in het Hospitaal alhier waren opgenomen en behandeld geworden, en waarin de overige niet meer aan de eerste en aanleidende oorzaken tot de ziekte waren blootgesteld; waarin behalve dat, eenige van de op dien bodem overige dertig officieren en manschappen de ziekte reeds in eenen minderen graad van hevigheid hadden doorgestaan, terwyl anderen ten gevolge van bepaalde ziekte toestand niet of minder aan de zoo vernielende geele koorts blootgesteld waren, en zonder nu aan den anderen kant den lof te willen benemen daar, waar uit overtuiging gehandeld wordt, komt het my echter voor dat overdrevene lof aan den eenen en volstrekte onthouding van denzelven aan den anderen kant eene groote partydigheid verraadt, te meer daar toch, hoewel niet zoo geheel belangloos, yver en personele opoffering van onderscheidene personen aan den anderen kant plaats vonden, van hetwelk, helaas, de Heeren Kommandant en Officieren van Z. M. Brik MERKUUR, de eerste nooit, en de andere met eenige zeer weinige uitzonderingen zich door het bezoeken van hunne zieke manschappen in het Hospitaal hebben willen overtuigen.

Daar nu alle eenzydige beschouwingen van gebeurtenissen of zaken het gunstige aanleiding geven tot het vormen van verkeerde gevolgtrekkingen, rekent de ......

geteekende het zich ten pligt, hetzelve door het bekendmaken van daadzaken in staat te stellen om een juister oordeel te kunnen vellen, en hiertoe moge het volgende dienen:

VERSLAG der Epidemie, welke geheerscht heeft onder de Equipagie van Z. M. Brik MERKUUR, *van den 15 January tot den 10 Maart* 1843, *en waaraan 67 lyders, gedurende dat tydvak, in het Militaire Hospitaal te Curaçao zyn behandeld,*

Opgemaakt door den Officier van Gezondheid der 2 klasse by het Garnizoen en Hospitaal te Curaçao,

S. J. DE JONGH.

Febris Flava—Typhus tropicus—Febris cum flavedina Cutis (Cullen)—Typhus Icterodes Indiarum Occidentalium (Most)—Geele koorts—Black vomit der Engelschen—Fièvre Matelotte der Franschen.

De ondergeteekende Officier van Gezondheid der 2de klasse by het Garnizoen en Hospitaal te Curaçao, op het einde der jaren 1841 en 1842, deze ziekte, alstoen heerschende onder de Equipagien van Z. M. Brikken VALK en VENUS, geobserveerd hebbende, nam den 15 January dezes jaars twee lyders van Z. M. Brik MERKUUR, in het Militair Hospitaal op. De ziekte na naauwkeurig onderzoek voor dezelfde plaag herkennende, begaf de ondergeteekende zich, na het noodige verrigt te hebben, naar den WelEd. Gestr. Heer H. SCHORRENBERG, dirigerend Chirurgyn Majoor by dit Garnizoen en Hospitaal, ten einde ZEd. Gestr. met deszelfs vermoeden bekend te stellen; ZEd. Gestr. begaf zich hierop onmiddelyk naar het Militair Hospitaal en scheen een dergelyk oordeel te vellen. Al spoedig bleek dan ook, dat hier geene misvatting plaats had, en was het getal lyders, tot den 31 January daaraanvolgende, reeds met 11 vermeerderd, en dit getal den 15 February reeds tot op 32 lyders gestegen, van welken *zes* in dien tusschentyd, *twee* binnen den 3den, *een* binnen den 4den en *drie* met [illegible] onder het geweld der ziekte [illegible] dien tyd, een gedeelte van het Etat-Major buiten het *Militair Hospitaal*, door den WelEd. Gestr. Heer Ch. Majoor H. SCHORRENBERG behandeld werd.

Reeds sedert eenige dagen was het blykbaar, dat de WelEd. Gestr. Heer Ch. Majoor H. SCHORRENBERG zich onpasselyk bevond, en ZEd. zich merkbaar geweld aandeed om de dienst in persoon te blyven superintenderen. Lang kon deze tegennatuurlyke inspanning niet duren.— Den 16 February, des namiddag, ontving de ondergeteekende dan ook, by nota van den WelEd. Gestr. Heer H. SCHORRENBERG, order om met de dienst voort te gaan. De ziekte van den WelEd. Gestr. Heer Chirurgyn Majoor nam nu hand over hand toe, en de ondergeteekende vond zich eensklaps in eene meer dan ongewoon moeijelyke positie geplaatst. Elf koortslyders bevonden zich alstoen in het Hospitaal, terwyl dit getal van den 16 tot den 20 daaraanvolgende reeds tot 21 aangegroeid was. De op den 16 ingekomene *Veldhuizen*, en de ingestortte *v. Buren* en *Pollé*, zich zeer ongunstig voordoende, en de ziekte over het algemeen een zeer ernstig karakter hebbende, addresseerde de ondergeteekende zich aan den WelEd. Gestr. Heer H. SCHORRENBERG met versoek, dat hem een geneeskundige tot consultatie en hulp mogt worden toegevoegd, welk verzoek ZEd. gereedelyk bewilligde, en ten dien einde den WelEd. Gestr. Heer Ch. Majoor 3e rang J. F. STEGMANN, van Z. M. Brik MERKUUR, by schryven van den 20 February versocht, den ondergeteekende in de onderhavige zaak met raad en daad te willen bystaan. Dankbaar erkent de ondergeteekende dan ook de hem door den WelEd. Gestr. Heer Ch. Majoor J. F. STEGMANN, van dien datum tot den 10 Maart, bewezene hulp.

Van den 21 tot den 28 February werden nog achtereenvolgend 15 lyders in het Militair Hospitaal opgenomen.

Tot nu toe had de ziekte volkomen den aard, verschynselen en verloop, als die, welke wy by de lyders van Z. M. oorlogs brik VALK en VENUS vroeger hadden waargenomen, en was de sterfte byna in dezelfde verhouding.

Onmiskenbaar was ondertusschen het onderscheid, hetwelk de zieken vertoonden, die van den 1 Maart en achtervolgens opgenomen werden; de ziekte scheen toen een heviger karakter aangenomen te hebben en op deszelfs climax te zyn; derzelver verloop werd sneller, de uitgang ongelyk noodlottiger, en weinig hoop scheen er voor de ongelukkige inkomende lyders over te zyn; daarenboven vertoonden zich de reeks van verschynselen, in zulk eenen hevigen graad, als wy nooit in deze ziekte, by gelyk opgegevene tyd van duur, hadden waargenomen.

Reeds by het inkomen vertoonden zich *Coma*, onbeweeglyk gevoellooze ligging op den rug, zwaarte in het hoofd, zuchten, spanning in de borst en buik, gemarmerde huid, en niet zelden voegden zich by deze verschynselen galachtige of zwarte brakingen in de eerste zes uur na de opname der lyders, of wel coliquative buikloop, welke heviger en uitputtender was, dan by vroegere gevallen waargenomen werd.

De ondergeteekende schreef aanvankelyk deze plotselinge verheffing der ziekte toe aan de zich twee dagen vroeger wederom ingesteld hebbende Noorde en Noordooste winden, met koude vochtige lucht en veranderlyke thermometer stand; (varierende dezelve soms binnen drie uren van 76–82 graden) daar hy echter deze morbeuse verergering aan den invloed der heerschende gure noordewind en temperatuur niet alleen konde toeschryven, vond hy het synen pligt om dieper in de oorzaken, die daartoe aanleiding mogten gegeven hebben, te dringen, en vooral het onderzoek, naar het door den patient, voor zyne komst in het Hospitaal gebruikte (by het door de kunst voorgeschrevene zieken examen) met allen aandrang te doen. Hierdoor bleek dan ook uit de antwoorden van *Jordaan*, *van Buren (Jan)*, *Topulen*, *Schouten*, *Grant*, ens. (de laatste zoo voor zich zelven als met betrekking tot den overledenen *Schultz*) in het byzyn van den WelEd. Gestr. Heer Ch. Majoor 3e rang J. F. STEGMANN, en [illegible] FERGUSON en N. ANSLYN, dat:

"Op last van den Heer Kolonel Kommandant van Z. M. Brik MERKUUR," in weerwil en zonder toestemming van den geneeskundigen Chef op gemelden bodem, "zekere *de Groot* sich onledig hield met "het toedienen van *Ol. Ricini*" (by hen Karpat olie genoemd). "in groote giften, aan "sommige manschappen met hunne toe"stemming, aan anderen onder bedreiging "van corporeele straffen —(Marinier *Grant* "en Tamboer *Schultz*)— terwyl wederom "anderen, by wien gemelden *Ol. Ricini* "niet in deszelfs werking aan de verwach"ting beantwoord had, door den Komman"dant in persoon het drinken van een of "meer mokken seewater werd opgedron"gen, waarop als dan geweldige brakin"gen gevolgd waren. —(Schiemansmaat "*v. Buren, Jan Jansen*.")—

Onmiskenbaar is het, dat, soowel physisch als moreel, deze pernicieuse handelwyze op de zieken der Equipagie diep moet gewerkt hebben. Onmiddelyk zich instellende brakingen, hevige coliquative buikloop en blykbare ontsteking der buiks ingewanden deden zich nu by deze lyders gedurig voor. Anderen waren buitengewoon zwak, de maag was alsdan geweldig prikkelbaar, de blik treurig, hierby zenuwaandoeningen, in een woord, de siekte scheen, by het inkomen der lyders, reeds in haar tweede tydperk, dat van algemeene onderduktheid, (*Torpide zwakte*) getreden te zyn.

By de schouwing der lyken vonden wy dan ook altyd min of meer ichoreuse etter in de dunne darmen; een verschynsel, hetwelk by de vroegere lyken zelden of nooit geobserveerd is geworden.

En, hoewel de ondergeteekende geen oogenblik mag twyfelen aan de menschlievende bedoelingen van den Kommandant, by het nemen van gezegde, voor zyn volk zoo heillooze maatregelen, is het evenmin te ontkennen, dat Zyn WelEd. Gestr. tevens een verregaand mistrouwen jegens zyne onderhebbende Officieren van Gezondheid aan den dag legde, en daardoor een allernadeeligsten indruk op het moreele van zyne equipagie moest maken, welke, daar de Geneeskundige Chef van zynen bodem, consulterend Geneesheer over deze manschappen in het Hospitaal was, de ondergeteekende ook tot zyn leedwezen by *Grant*, *Tavernier*, *v. Buren (Jan)*, enz. moest ondervinden.

In het geheel zyn van Z. M. Brik MERKUUR in het Militair Hospitaal behandeld, als volgt:

Van den 14 Jan. tot 15 Feb.,	32, overl.	6.
„ „ 15 Feb. „ 28 „	27, „	7.
„ „ 1 Maart „ 10 Maart	15, „	8.
Vóór den 14 Jan. opgenomen en in het Hospitaal ziek geworden	3. „	0.
Totaal	67.	21.

Nog zyn behandeld:
van Z. M. Brik BRAK 1.
In het Hosp. ziek geworden:
van Z. M. Korvet CASTOR 1.
} hersteld.

(Hierop volgt eene nominative staat der eenentwintig overledene manschappen; waaruit blykt, dat de dood gemiddeld voor den 5den dag een einde aan het lyden maakt. Slechts in een geval overleed de lyder den 10den dag.)

(Het vervolg hierna).

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 19 April 1843.

ALZOO de persoon van *PETRUS MARTINUS PENNING*, zich thans alhier bevindende, zich by rekwest aan den HoogEd. Gestr. Heer Gesaghebber ad-interim dezer kolonie geadresseerd heeft, met verzoek om te mogen verkrygen *Brieven van Manumissie* voor den hem in eigendom aankomenden slaaf WILLEM, oud 23 jaren, zoon van PAULINA, zoo is het, dat de HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber ad-interim goedgevonden heeft zulks algemeen bekend te maken en een iegelyk, die eenig regt of pretentie op den gemelden slaaf mogt sustineren, opteroepen, om binnen den tyd van *drie weken*, na dat deze bekendmaking voor het eerst in de openbare dagbladen zal zyn [illegible] vermeend regt of pretentie ter Koloniale Secretary dezes eilands aanteekening te doen; zullende, na verloop van dien tyd, de vereischte brieven van Manumissie verleend worden.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER Jr.

KOLONIALE SECRETARY.

Curaçao den 21 April 1843.

NAMENS den HoogEd. Gestr. Heer Gezaghebber ad-interim dezer kolonie, wordt by deze ter kennisse van de belanghebbenden gebragt: dat de jaarlyksche commissie van doleantie *wegens den aanslag in de belasting van het personeel en mobilair over dit jaar* 1843, op Woensdag, den 10 der aanstaande maand Mei, van af des morgens te elf ure, in de Raadzaal op het Gouvernements huis zal zitting nemen, tot het aanhooren der bezwaren, die de belanghebbenden tegen de aan dezelve ter hand gestelde rekeningen mogten hebben in te brengen.

De Koloniale Secretaris,
I. J. RAMMELMAN ELSEVIER JR.

OPROEPING.

DE ondergeteekenden Executeur en gesurrogeerde Executeuren in den boedel en de nalatenschap van wyle Mevrouw *RIBCA DE MARCHENA* Weduwe *ABRAHAM PINEDO*, roepen by deze op al de genen, die vermeenen mogten iets te vorderen te hebben tegen den gemelden boedel, de alhier wonende, om hunne vorderingen binnen den tyd van drie maanden, en de uitlandigen, binnen den tyd van acht maanden, aan de ondergeteekenden intezenden, zullende na verloop van dien tyd geene vorderingen tegen den opgemelden boedel aangenomen worden.

Curaçao den 20 April 1843.
ISAAC DE MARCHENA.
JB. ABM JESURUN.
D. A. JESURUN.

Deze Courant wordt gedrukt en uitgegeven ter Drukkery van A. L. S. MULLER & J. F. NEUMAN wz., in de Willemstad, Breede Straat, Huis No. 79.